

Mastergradsoppgave – Studnr.: 165620.

Internettleverandørens ansvar for tredjepersons opphavsrettskrenkelser på internett.

En vurdering av den norske rettstilstanden de lege lata og de lege ferenda i lys av de nylige rettssakene mellom Telenor og rettighetshaverne.

Stud.nr.: 165 620

Antall ord: 13844 alt inkludert (i OpenOffice Writer)

Veileder: Thomas Rieber-Mohn (thomas.riber-mohn@kluge.no)

Tema: Opphavsrett, medvirkning og ytringsfrihet.

----- Innholdsfortegnelse-----	
----- Kapittel 1 – Innledende del-----	
1.1 – Avhandlingens problemformulering.....	3
1.2 – Innledning og bakgrunn.....	3
1.3 – Referat av kjennelsen i Asker og Bærum tingrett.....	5
1.4 – Referat av ankebehandlingen i Borgating Lagmannsrett.....	6
1.5 – Noen utgangspunkter.....	9
----- Kapittel 2 – Ansvarsgrunnlaget-----	
2.1 – Hjemmelen for kravet mot internettleverandøren.....	11
2.2 – Ehandelsloven §16: Ansvarsfrihet for tjenesteyter.....	12
2.3 – Delkonklusjon.....	14
----- Kapittel 3 – Medvirkningsspørsmålet-----	
3.1 – Åndsverksl. §54: Krav på grunnlag av medvirkningsansvar.....	15
3.2 – Den objektive medvirkningshandlingen.....	16
3.3 – De subjektive vilkår.....	18
3.4 – Rettsstridsreservasjonen.....	19
3.5 – Delkonklusjon.....	23
----- Kapittel 4 – Oppgavens problem i et større perspektiv-----	
4.1 – Opphavsrettsdirektivet 8.3: Retten til forføyning.....	24
4.2 – Kort om den internasjonale rettstilstanden.....	25
4.2.1 – Rettstilstanden i England.....	25
4.2.2 – Rettstilstanden i U.S.A.....	26
4.2.3 – Rettstilstanden i Danmark.....	27
4.3 – Noen komparative betraktninger.....	27
----- Kapittel 5 – Avsluttende betraktninger-----	
5.1 – Forholdet til ytrings- og informasjonsfriheten.....	28
5.2 – Ehandelsloven §19: Ingen overvåkingsplikt.....	30
5.3 – Rettspolitiske synspunkter.....	31
5.4 – Avslutning.....	32
Litteraturliste.....	33

Det gjøres oppmerksom på at sidene forskyves noe som følge av konverteringen til PDF, hvilket medfører at sidetallet kan bli ett siffer feil noen steder. Det gjør også at en del av tekst- og sideformateringen blir mindre ryddig enn i originaldokumentet. Dette er det imidlertid ikke mulig å gjøre noe med.

**

Kapittel 1

Innledende del

1.1 – Avhandlingens problemformulering.

Avhandlingen vil ta sikte på å redegjøre for om internettleverandøren kan, eller subsidiært bør kunne, holdes til ansvar for sine kunders opphavsrettskrenkelser på internett.

Den sentrale problemstillingen er herunder om internettleverandøren kan pålegges medvirkningsansvar for sine abonnenters opphavsrettskrenkelser på internett i medhold av åndsverksloven §2 sammenholdt med den strafferettslige medvirkningslæren.

Herunder vil de sentrale problemstillingene være:

- 1) Om det finnes en tilfredsstillende hjemmel for et slikt krav i åndsverksloven §2.¹
- 2) Om dette kravet i så tilfelle bortfaller som følge av bestemmelsene om ansvarsfritak i ehandelsloven §§16-20.²
- 3) Om tjenesteyter oppfyller de ansvarsvilkår som følger av den alminnelige medvirkningslæren.³

Disse spørsmålene er behandlet i kapittel 2 og 3.

Avslutningsvis vil avhandlingen befatte seg med noen mer generelle, komparative og rettspolitiske vurderingstemaer for å belyse den norske rettstilstanden i en større kontekst.

Disse temaer er utredet i kapittel 4 og 5.

**

1.2 – Innledning og bakgrunn:

Piratkopiering er et svært stort problem for åndsverksindustrien. Og det er et problem som stadig tiltar i både grad og omfang. De opphavsrettslige utfordringer som begynte med tidkrevende fysisk kopiering av kassetter og plater har vokst eksponensielt i tråd med den

1 Se pkt. 2.1

2 Se pkt. 2.2 – 2.4

3 Se pkt. 3.1 – 3.5

tekniske fremgangen. Denne utviklingen har i dag kulminert i en hverdag hvor omtrent all informasjon kan digitaliseres, mangfoldiggjøres og lastes ned til personlige pc-er uten at hverken stor innsats eller særskilt teknisk innsikt kreves.

Det er forbundet med en viss uvisshet hvor mye rettighetshaverne reelt sett taper på piratkopiering hvert år, men industrien hevder på sin side at nærmest hver eneste nedlasting medfører et konkret tap. Dette må imidlertid nyanseres da det viser seg at mange laster ned vesentlig mer enn de ville kjøpt uansett og andre laster ned filmer, spill og musikk og kjøper deretter en lovlig utgave for å støtte skaperen dersom de liker innholdet. Det er uansett hevet over rimelig tvil at det er tale om vesentlige tap – ikke minst hvis man skal dømme etter hvor mye tid og penger industrien hvert år investerer i tiltak for å få bukt med piratkopieringen.

Musikk-, film-, spillindustrien og andre har siden piratkopieringens begynnelse kjempet en innbitt kamp mot denne utviklingen – en kamp hvor svært mange forskjellige grep er prøvd. Som eksempler kan det nevnes implementering av forskjellige typer kopibeskyttelse, søksmål mot firmaer og personer, og kostbar utvikling av nye «ukopierbare» formater. Ingen av motstrategiene til rettighetshaverne har så langt vist seg å være effektive over tid.

En av rettighetshavernes siste strategier er å kreve at internettleverandører verden rundt blokkerer sine kunders tilgang til nettsider som gir tilgang til ulovlig kopiert materiale. Dette har de gjort med noe hell, blant annet i vår nabostat – Danmark.

Fredag den 27. februar 2009 mottok Telenor nettopp et slikt krav fra Simonsen Advokatfirma DA på vegne av International Federation of the Phonographic Industry (IFPI), Norsk Videogramforening og Norske Filmbyråers forening. Det ble i kravet bejært at Telenor skulle blokkere sine kunders tilgang til den svenske nettsiden The Pirate Bay (<http://thepiratebay.org/>). Telenor avviste kravet med manglende juridisk grunnlag som begrunnelse.⁴

The Pirate Bay er en svensk internettside som ved hjelp av en såkalt «tracker» formidler koblinger mellom digitalt innhold hos internettbrukere over hele verden. Tilkoblingene og overføringene skjer ved hjelp av såkalt BitTorrent-teknologi som setter internettbrukere i stand til å dele filer og laste ned store mengder digitalt innhold med høy hastighet fra brukere i hele verden. Teknologien er i seg selv ikke ulovlig men benyttes per i dag i hovedsak til ulovlig spredning av digitalt materiale som er beskyttet av opphavsretten. Det som skiller teknologien fra tidligere klienter for ulovlig nedlasting er at Pirate Bay og andre tilsvarende nettsider ikke lengre direkte lagrer, tilgjengeliggjør eller mangfoldiggjør de filene som lastes ned hos sluttbrukerne. Isteden formidler disse sidene bare koblinger mellom brukere med innholdet helt eller delvis lagret på sine egne maskiner. Trackeren til The Pirate Bay holder styr på disse koblingene men det er brukerne selv som må opprette og benytte seg av dem.⁵

Hvilket innhold som til en hver tid er tilgjengelig gjennom Pirate Bay er fullstendig brukerstyrt og nettsiden skiller ikke mellom lovlig og ulovlig materiale. Personene bak Pirate Bay fremholder på dette grunnlaget at de ikke selv har noe ansvar for det innhold

4 Pressemelding fra Telenor 2. mars 2009: http://presse.telenor.no/PR/200903/1294344_1_1.html.

5 <http://no.wikipedia.org/wiki/Torrent>.

som deles gjennom deres tracker. ⁶

De fire svenskene bak Pirate Bay ble på tross av denne forklaringen dømt til ett års fengsel og til å betale 30 millioner i erstatning for medvirkning til brudd på den svenske åndsverksloven den 17.04.2009. Nettsiden er imidlertid fortsatt i full drift og bakmennene har varslet at de vil anke dommen. Den er således ikke rettskraftig idet denne teksten forfattes.

En stor gruppe norske og internasjonale rettighetshavere gikk etter dette til felles sak mot Telenor for å få en rettslig avklaring på hvorvidt de kunne kreve å få siden blokkert. Saken kom først opp i Asker og Bærum tingrett 06.11.2009. Klagen førte imidlertid ikke frem og ble senere anket til Borgating Lagmannsrett hvor den var ferdig behandlet 09.02.2010. Klager har akseptert dommen og den vil ikke bli anket til Høyesterett. Den er dermed rettskraftig idet denne avhandlingen forfattes.

At klagen rettet seg spesifikt mot Telenor og Pirate Bay er med stor sannsynlighet gjort av retts tekniske årsaker. Hensikten er å forenkle rettsprosessen og begrense antall motparter. Dersom Telenor hadde tapt saken ville trolig også de øvrige tjenesteleverandørene sett seg nødt til å innrette seg etter dommen for å unngå å selv bli trukket for retten.

Den norske rettstilstanden på området er fortsatt forholdsvis uklar og det er egentlig synd at saken ikke ble anket til Høyesterett. Den bringer nemlig med seg en del viktige prinsipielle spørsmål, særlig på ytrings- og informasjonsfrihetens område. Tilsvarende blokkeringer av andre nettsteder skjer dessuten daglig i regi av Kripos, som har utviklet et nettfilter for å hindre tilgang til barnepornografisk materiale og enkelte andre typer ulovlig informasjon. ⁷ Alle internettleverandørene i Norge har frivillig implementert dette filteret og rettighetshaverne ville vel helst sett at et tilsvarende filter også ble opprettet for sider som tilrettelegger for ulovlig fildeling og nedlasting.

Ettersom den svært aktuelle Telenor-saken er meget sentral i å kartlegge rettstilstanden de lege lata vil den bli brukt som et utgangspunkt for deler av oppgaven og rettsgangen vil nå bli kort referert og evaluert for å belyse temaet best mulig.

**

1.3 – Kortfattet referat av kjennelsen i Asker og Bærum tingrett (06.11.2009).

Kun de anførsler og vurderinger som er sentrale for domsslutningen eller på annen måte relevant for oppgavens tema vil bli referert. Dommen er anket med påfølgende ankebehandling i Borgating lagmannsrett og er således ikke rettskraftig. Den er tatt med av illustrasjonsårsaker.

Sak nr.: 09-096202TVI-AHER/2

Dato: 06.11.2009

⁶ <http://thepiratebay.org/about>.

⁷ Kripos-administrert innholdsfilter særlig rettet mot barnepornografi o.l. Også kalt «barnepornofilteret» på folkemunne. Offisielt CSAADF (Child Sexual Abuse Anti Distribution Filter).

Saksøker: En sammenslutning av 24 norske og internasjonale rettighetshavere.⁸

Saksøkte: Telenor Telecom Solutions AS

Saksøker krever at det besluttes midlertidig forføyning mot Telenor med hjemmel i Tvisteloven §34-1. Hovedkravet om stenging hjemles i Åndsverksloven §2, jf. §§54-55, mens sikringsgrunnlaget hjemles i Tvisteloven §34-1, både alternativ a og b. Forføyningen som begjæres vil forby Telenor å medvirke til brudd på opphavsretten og pålegge dem å ta skritt for å hindre at slike rettighetsbrudd finner sted i deres nettverk på senere tidspunkt.

Saksøkers primæranførsel går ut på at Telenor rettstridig medvirker til både Pirate Bay sine krenkelser og sine kunders krenkelser av opphavsretten, som har vern etter Åndsverksloven §2. Det foreligger ifølge saksøker fysisk medvirkning i kraft av at det er Telenors infrastruktur som benyttes når deres kunder bedriver ulovlig nedlasting fra Pirate Bay. Saksøker anfører herunder som et argument for at det foreligger aktiv medvirkning at Telenor aktivt tilbyr sitt nettverk mot markedet. Saksøker mener videre at det også foreligger medvirkning ved passivitet ettersom Telenor velger å ikke benytte seg av sin tekniske og avtalerettslige adgang til å stanse brudd på opphavsretten selv om de har positiv kunnskap om at slike krenkelser finner sted.⁹

Saksøkte krever på sin side at begjæringen ikke tas til følge.

Saksøktes hovedanførsel går ut på at det ikke foreligger tilstrekkelig rettslig grunnlag for å beslutte midlertidig forføyning etter §34-1. Det anføres at hverken hovedkravet eller sikringsgrunnen er tilstrekkelig sannsynliggjort. Subsidiært anføres det at saksøktes medvirkning til rettighetsbruddene ikke er rettstridig og at det ikke foreligger forsett eller uaktsomhet.¹⁰

Retten, ved Anette Eckhoff, konkluderer med at det rent faktisk foreligger fysisk medvirkning til opphavsrettsbrudd, men at denne og annen eventuell faktisk medvirkning ikke er rettstridig. Dette begrunnes i hovedsak med at Telenors medvirkningshandlinger ikke særskilt rettes mot de som begår krenkelsene av opphavsretten og at Telenor fremviser lik adferd mot alle sine kunder uten å ta hensyn til deres konkrete bruksmønster på internett.

I vurderingen foretar retten også en interessavveining mellom partene hvor også retstekniske hensyn blir tillagt vekt. Disse hensynene henviser til rettens frykt for at det vil bli reist søksmål mot alle internetttilbydere i Norge hvor det potensielt kan kreves at en stor og kompleks masse av omstridte nettsider blokkeres. Det eneste alternativet til dette er etter tingrettens syn at tjenesteleverandørene selv får en kontrollfunksjon hvor de på eget initiativ til enhver tid må vurdere om omstridte nettsider skal eller bør vurderes som ulovlige. Retten vurderer denne løsningen som «unaturlig» og etterlyser i så tilfelle en offentlig utredning. Det blir også nevnt at tvisten kan berøre ytrings- og informasjonsfrihetens område, men dette blir ikke tatt nærmere stilling til ettersom retten avgjør saken på annet grunnlag.¹¹

Begjæringen ble forkastet. Saksøker anket saken.

⁸ Se kjennelsens side 1 for komplett oversikt over parter. Saksøker består av 24 selvstendige selskap.

⁹ Kjennelsen side 4-5.

¹⁰ Kjennelsen side 5-6.

¹¹ Kjennelsen side 7-9.

1.4 – Kortfattet referat av ankebehandlingen i Borgating Lagmannsrett (09.02.2010).

Kun de anførsler og vurderinger som er sentrale for domsslutningen eller på annen måte relevant for oppgavens hovedtema vil bli referert.

Sak nr.: LB-2010-6542

Dato: 09.02.2010

Ankende part: En sammenslutning av 24 norske og internasjonale rettighetshavere.¹²

Ankemotpart: Telenor Norge ASA.¹³

Saksøker krever at det besluttet midlertidig forføyning mot Telenor med hjemmel i Tvisteloven §34-1 og opphavsrettsdirektivet (2001/29/EF) art. 8.3. Hovedkravet om stenging hjemles i Åndsverksloven §2, jf. §§54-55, mens sikringsgrunnlaget hjemles i Tvisteloven §34-1 alternativ a og b. Forføyningen som begjæres vil forby Telenor å medvirke til brudd på opphavsretten og pålegge dem å ta skritt for å hindre at slike rettighetsbrudd finner sted i deres nettverk i fremtiden.

Rettighetshaverne anfører prinsipalt at tingrettens kjennelse er uriktig og at vilkårene for å beslutte midlertidig forføyning er oppfylt.

De begrunner dette primært med at læren om medvirkningsansvar i denne konteksten må tolkes harmoniserende med opphavsrettsdirektivet (2001/29/EF) art. 8.3 og EØS-lovgivningen forøvrig. De bestrider med dette tingrettens beslutning om at Telenors medvirkning ikke er rettstridig. Det fremlegges også kritikk av at tingretten ikke særskilt har vurdert implikasjonene av opphavsrettsdirektivet i saken.

Det anføres at direktivet gir en «*generell og ubetinget adgang*» til å kreve forføyning mot mellommenn for å stanse tredjepersons krenkelser av opphavsretten. Det fremholdes videre at opphavsrettsdirektivet, jf. presumsjonslæren og EØS-loven §2, presumeres å samsvare med norsk rett.

Det er videre saksøkers mening at reglene i Ehandelsloven §§15-18 kun fritar tjenestetilbyder for ansvar som utløser straff eller erstatning og således ikke er til hinder for annet ansvar. Det vises også til at domstolspålegg uttrykkelig unntas fra ansvarsfriheten i §20 i samme lov.

Videre anføres det at ytringsfriheten ikke kan tas til inntekt for å verne om de utvekslinger som finner sted på Pirate Bay ettersom alt materialet som gjøres tilgjengelig gjennom nettsiden er tilgjengelig gjennom andre og lovlige kanaler. Det vises også til at avveiningen mot ytringsfriheten allerede er foretatt av lovgiver.

Om medvirkningsspørsmålet viser rettighetshaverne videre til Napster.no-saken (Rt.2005 s.41). Her fremgår det etter ankende parts syn at tilrettelegging av ulovlig nedlasting, ved å

¹² Se kjennelsens partsoversikt for komplett oversikt over ankende parter. Saksøker består av 24 selvstendige selskap.

¹³ Telenor Norge AS har overtatt partsstillingen fra Telenor Telecom Solutions AS.

f.eks. legge ut lenker til beskyttet materiale på en nettside, er medvirkning som utløser erstatningsansvar. Det vises også til rettspraksis på at tjenesteleverandørene har medvirkningsansvar for fildelingsnettverk som opererer gjennom deres systemer. Det henvises dessuten til at lovgivers hensikt med medvirkningstillegget i Åndsverksloven §54 var å utbygge sanksjonsmulighetene for å holde tritt med den teknologiske utviklingen.

Den ankende part fremholder videre at tingrettens begrunnelser for at Telenors medvirkning ikke er rettstridig er uriktige. Tingretten påstås å ha brukt en feilaktig konsekvensanalyse som grunnlag for å vurdere om medvirkningen medfører rettsstrid, hvilket etter ankende parts syn er ukorrekt rettsanvendelse. Det fremholdes at saken ikke gjelder straff eller erstatningsansvar, slik at kun en vurdering av kravets rimelighet i seg selv burde være avgjørende for rettsstridsspørsmålet.¹⁴

Ankemotparten krever at anken forkastes.

Det anføres prinsipielt fra Telenors side at det ikke foreligger hovedkrav eller sikringsgrunn og at en begjæring om forføyning derfor må avvises. Dette begrunnes primært med at det ikke foreligger noen tilstrekkelig hjemmel for saksøkers krav.

I fortsettelsen anføres det at det hverken er eller bør være internettleverandørenes ansvar å blokkere nettsider eller på annen måte å «sensurere internett». Det vises herunder til at Posten ikke bes om å sensurere folks private post. Det fremholdes at både en forføyning i denne saken og en fremtidig leverandørstyrt blokkeringsordning i sin konsekvens medfører at yttingsfriheten vil kunne krenkes.

Det vises videre til at opphavsrettsdirektivet (2001/29/EF) art. 8.3 etter Telenors syn ikke gir noe selvstendig rettsgrunnlag for en forføyning da direktivet ikke er aktivt implementert i norsk rett. Det fremholdes herunder også at direktivet etter sin ordlyd uansett ikke gir noen ubetinget forføyningsrett.

Subsidiært anføres det at Telenor ikke rettsstridig medvirker til krenkelsene. For det første mener de at det ikke kan være tale om noen aktiv medvirkning all den tid Telenor ikke foretar aktiviteter spesifikt tilknyttet den ulovlige fildelingen. For det andre mener de at Ehandelsloven §16 uansett fritar dem for ethvert ansvar for den tredjepartsinformasjon som går gjennom deres nettverk og at dette nødvendigvis medfører at deres infrastruktur ikke kan anses som ulovlig medvirkende til tredjepersons lovbrudd. Videre anføres det at det ikke foreligger noen særskilt tilknytning mellom Telenor og The Pirate Bay, og heller ikke mellom Telenor og de Telenorkundene som bedriver ulovlig fildeling. Det fremholdes også at skyldkravet ikke kan være oppfylt all den tid Telenors påståtte medvirkningshandlinger har vært gjort i samsvar med de gjeldende lover og regler.¹⁵

Lagmannsretten innleder redegjørelsen for sitt syn med å slå fast at dersom rettighetshaverne skal ha et gyldig krav mot Telenor så må Telenor i lovens forstand ha medvirket til internettbrukernes krenkelser ved å stille sitt nettverk til rådighet og ved å unnlate å reagere på oppfordringer om blokkering. Dette blir ifølge retten sakens kjerne ettersom Ehandelsloven §20 og Opphavsrettsdirektivet ikke oppstiller noen selvstendig hjemmel for en midlertidig forføyning.

14 LB-2010-6542: Saksøkers anførsler. (Det fremgår ikke sidetall e.l. på Lovdatas gjengivelse av dommen.)

15 LB-2010-6542: Saksøktes anførsler.

Retten slår videre fast at rettighetshaverne etter lovens bokstav ikke har noe krav mot Telenor. Telenors bidrag er rent teknisk og nøytralt, og det er også for fjernt fra hovedhandlingene til at det kan være tale om medvirkning til brudd på opphavsretten. Det vises også til overføringsverdien til straffeloven §254 hvor det fremgår at de som kun gir rene tekniske bidrag ved fremstilling og distribusjon av et skrift ikke kan straffes for ærekrenkelser som følge av skriftets innhold. Det stadfestes også at Telenors medvirkning i alle tilfeller ikke er rettsstridig.

Retten fastslår deretter at spørsmålet om passiv medvirkning ikke kommer på spissen ettersom Telenor etter Ehandelsloven §§16-18 ikke har noen handlingsplikt selv om ulovlig datatrafikk passerer gjennom deres nettverk.

Anken ble forkastet.

**

1.5 – Noen utgangspunkter.

Det opphavsmennene ønsker i denne saken er adgangen til å kreve midlertidig forføyning med den rettskraft at internettleverandørene må stenge sine kunders tilgang til fildelingsnettsted, slik som The Pirate Bay. For å oppfylle vilkårene for å få innvilget midlertidig forføyning må de demonstrere for en domstol at:

- 1) De har et sannsynliggjort rettslig krav mot tjenesetyteren.
- 2) De kan sannsynliggjøre at det foreligger en sikringsgrunn.
- 3) At de negative konsekvensene av forføyningen ikke står sterkt i misforhold til det mål som søkes oppnådd.¹⁶

Punkt 2 og 3 er rent konkret av mindre interesse for denne avhandlingen og er heller ikke vurdert særskilt av retten ettersom det i begge instanser ble konkludert med at medvirkningen ikke var rettsstridig og at det dermed heller ikke foreligger noe krav mot Telenor.

Punkt 1 går derimot til sakens kjerne. Dersom rettighetshaverne har et krav mot Telenor medfører dette at Telenor i realiteten har et visst ansvar for det innholdet som passerer gjennom deres nettverk og at de dermed kan pålegges å stanse visse krenkende former for datatrafikk. Det er dette Telenor og de øvrige internetttilbyderne kjemper så innbitt mot.

Dersom det konstateres at det foreligger et krav på et så generelt grunnlag som her så vil det kunne medføre at tjenestetilbyderne i fremtiden må føre et mye tettere tilsyn med den trafikken som går gjennom deres nettverk. Dette tar med seg utfordringer både i forhold til personvernet og informasjonsfriheten, hvilket nok taler sterkt for at dette ikke er en oppgave som bør tilfalle de private aktørene.

Videre vil en slik løsning være bebyrdende for internettleverandørene, både fordi det medfører ekstra arbeid og kostnader og fordi det vil behøves ny kompetanse. Internett er dynamisk og i konstant utvikling og det ville vært en nærmest uoverkommelig oppgave å

¹⁶ jf. Tvisteloven kap. 34.

skulle overvåke og blokkere alle de nettsider som sprer ulovlig informasjon.

En mulig fallgrube vil derfor være dette med grensedragningen for en eventuell fremtidig blokkeringsadgang. I et hypotetisk «*worst case scenario*»: Hvor ulovlig må noe i så fall være før at nettleverandørene får en plikt til å hindre datatrafikken?

- 1) Hva med **rasistiske** og **ekstremistiske** nettsider?
- 2) **Narkotikarelaterte** nettsider?
- 3) Hva med nettsider som krenker **personvernet**?
- 4) **Voldelige** bilder, videoer eller nettspill?
- 5) Grove **pornografiske** nettsider?
- 6) Og hva med sider som ikke selv inneholder **ulovlig** data, men som **lenker videre** til andre sider som gjør det?

Det er lett å se at en slik løsning vil kunne medføre store praktiske utfordringer for så vel markedsaktører som myndigheter. Men det er heller ikke vanskelig å se at situasjonen lenge har vært, og fortsatt er, nærmest uholdbar for opphavsmennene som på sin side nærmest er fratatt den eksklusive retten til sine egne åndsverk. Det er likevel vanskelig å se for seg at sensur og kontroll av internett er den beste løsningen. Dette kommer jeg uansett nærmere tilbake til senere i avhandlingen.

Uansett er det sikkert at lovgivende myndighet har en stor utfordring foran seg dersom det skal finnes en fornuftig løsning som i tilstrekkelig grad ivaretar alle de forskjellige hensyn som gjør seg gjeldende.

Denne avhandlingen vil i lys av disse betraktningene ta sikte på å kartlegge rettstilstanden med en større grundighet enn det som følger av det to refererte dommene. Det vil også forekomme enkelte elementer av domsanalyse og domskritikk knyttet til Telenor-saken der hvor det er treffende. Særlig vil denne kritikken være rettet mot at domstolene har unnlatt å ta stilling til en del vanskelige prinsipielle spørsmål som er av relevans for spørsmålene. Domstolene har i realiteten bare spilt ballen tilbake til lovgiver med tanke på en fremtidig løsning og har i så henseende tilsynelatende valgt relativt enkle løsninger på et komplisert problem. Dette kommer jeg imidlertid nærmere tilbake til.

For fortsettelsen gjøres det gjeldende at oppgaven omhandler tjenesteleverandørers ansvar generelt, men til dels med et visst utgangspunkt i Telenor-saken. Dette medfører at betegnelsene «tjenesteyter», «tjenesteleverandør» eller bare «Telenor» vil bli brukt om hverandre gjennom oppgaven. Det presiseres imidlertid at det er tjenesteleverandørene generelt som menes og som oppgaven tar sikte på. Hvis det står «Telenor» (f.eks. «Telenors ansvar for krenkelser...») så betyr det altså ikke at setningen *kun* gjelder Telenor alene, med mindre det fremgår eksplisitt av konteksten. Når betegnelsene «rettighetshaver», «opphavsmennene» eller tilsvarende benyttes er det på samme måte opphavsmenn og rettighetshavere til spill, musikk, film, litteratur, kunst og annet åndsverk som menes helt generelt, med mindre annet følger klart av konteksten.

Der det skrives om «tingretten» eller «lagmannsretten» uten nærmere henvisninger menes henholdsvis tingrettens og lagmannsrettens behandling av klagen og anken mot Telenor i Telenor-saken.¹⁷

I fortsettelsen vil de materielle rettsspørsmål vedrørende kravsgrunnlaget behandles. Dette følger i kapittel 2.

**

Kapittel 2

Ansvarsgrunnlaget

2.1 – Hjemmelen for kravet mot internettleverandøren

Rettighetshavernes påstand er at tjenesteleverandørene har ansvar for sine kunders opphavsrettskrenkelser fordi deres infrastruktur bidrar til at fildelere kan laste opp og ned de filene som krenker den opphavsrettslige eneretten. Spørsmålet er dermed om denne fildelingsaktiviteten utgjør et brudd på den eneretten til åndsverk som følger av §§2, jf. 42 og 45 i åndsverksloven.

Åndsverksloven §2:

«§2. Opphavsretten gir innen de grenser som er angitt i denne lov, enerett til å råde over åndsverket ved å fremstille varig eller midlertidig eksemplar av det og gjøre det tilgjengelig for allmenheten, i opprinnelig eller endret skikkelse, i oversettelse eller bearbeidelse, i annen litteratur - eller kunstart eller i annen teknikk.

Som fremstilling av eksemplar regnes også overføring til innretning som kan gjengi verket.

Verket gjøres tilgjengelig for allmenheten når

- a) eksemplar av verket frembys til salg, utleie eller utlån eller på annen måte spres til allmenheten.*
- b) eksemplar av verket vises offentlig uten bruk av tekniske hjelpemidler, eller*
- c) verket fremføres offentlig*

Som offentlig fremføring regnes også kringkasting eller annen overføring i tråd eller trådløst til allmenheten, herunder når verket stilles til rådighet på en slik måte at den enkelte selv kan velge tid og sted for tilgang til verket.»

Det som er vesentlig i dette tilfellet er at rettighetshaver har «enerett» til å råde over åndsverket ved eksemplarfremstilling. Det vil si at rettighetshaver har en eksklusiv rett til å reproducere åndsverket, uansett om dette skjer fysisk eller digitalt. Telenorkundenes ulovlige nedlasting av film, musikk og lignende krenker åpenbart denne eneretten ved at det fremstilles nye digitale eksemplarer. Det følger av kap. 7 i samme lov at krenkelser av

¹⁷ Se referatet av dommene under kapittel 1 pkt. 1.2 og 1.3.

opphavsretten er straffbare med bøter og fengsel og at det kan kreves erstatning for voldt tap. I fortsettelsen er det dermed to spørsmål som er av interesse for vurderingen:

1) Hvorvidt tjenesteyterne på selvstendig grunnlag krenker opphavsretten, eller om det utelukkende er deres kunder som gjør det, slik at det kun blir tale om et rent medvirkeransvar.

2) Det andre er i hvorvidt Ehandelsloven §16 fritar Telenor for det eventuelle ansvaret som følger av §2.

Med tanke på punkt 1 er på det rene at det er tjenesteleverandørens kunder som rent faktisk krenker opphavsretten ved opplasting og nedlasting av filer som krenker eneretten etter §2. De benytter seg imidlertid uten motstand av tjenesteyterens nettverk når de gjør dette. Dette medfører i tråd med sikker rett at det i alle tilfeller kun blir tale om et eventuelt medvirkeransvar for Telenors del, jf. §54. Dette er heller ikke bestridt.¹⁸

Punkt 2 åpner imidlertid for spørsmålet om hvorvidt ansvarsfritaket i ehandelsloven §16 medfører at ethvert krav bortfaller dersom det medfører straff eller erstatning. Eller er det bare de angitte rettsfølgene – straff og erstatning – som bortfaller?

**

2.2 – Ehandelsloven §16: Ansvarsfrihet for tjenesteyter.

Det er dermed avgjørende for fortsettelsen å avgjøre om det bakenforliggende kravet faller bort dersom ehandelsloven §16 kommer til anvendelse. Dersom det er tilfellet vil ansvar for tjenesteyteren være utelukket i denne saken.

Ehandelsloven §16:

«§16. Ansvarsfrihet for visse overførings- og lagringstjenester

En tjenesteyter som overfører informasjon for en tjenestemottaker er ikke strafferettslig eller erstatningsrettslig ansvarlig for innholdet i den overførte informasjonen, forutsatt at

- a) overføringen ikke starter hos tjenesteyteren*
- b) tjenesteyteren ikke selv velger mottakeren av overføringen og*
- c) tjenesteyteren ikke selv bestemmer eller endrer informasjonen som overføres.*

Overføring som nevnt i første ledd, omfatter også automatisk, mellomliggende og kortvarig lagring av den overførte informasjonen forutsatt at

- a) lagringen utelukkende tjener til gjennomføring av overføringen og*
- b) lagringen ikke varer lengre enn det som er nødvendig for en slik overføring.*

Bestemmelsene i første og andre ledd gjelder tilsvarende for tjenesteytere hvis tjeneste består i å gi tilgang til et kommunikasjonsnettverk.»

¹⁸ Medvirkningslæren er behandlet i avhandlingens kapittel 3.

Det følger av bestemmelsen at en tjenesteleverandør som leverer visse «overførings- og lagringstjenester» er fritatt for det straffe- og erstatningsrettslige ansvaret for den informasjonen de overfører. Ordlyden «tjenesteyter som overfører informasjon for en tjenestemottaker» tilsier at det er uavhengige internettleverandører som Telenor og Nextgentel det primært siktes til og paragrafen er således relevant for spørsmålet. Bestemmelsens øvrige vilkår vil det ikke bli gått nærmere inn på da det etter ordlyden ikke er tvilsomt at den får anvendelse for vårt tilfelle.

Bestemmelsen er en nærmest ordrett implementering av artikkel 12-14 i tilsvarende EU-direktiv.¹⁹ Formålet med bestemmelsen er å fremme like konkurransevilkår i EØS/EU's indre marked ved å gi tjenesteleverandører et felles vern mot det ansvar som følger av tredjepartsinformasjon som passerer gjennom deres nettverk og infrastruktur. Bakgrunnen er at nasjonale variasjoner i lovgivningen i forskjellig EU-land har medført betydelige konkurranseforskjeller og vanskeliggjort forutberegneligheten for flernasjonale aktører i e-handelsbransjen.²⁰

Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen i norsk rettskontekst trolig ikke har medført noen reell endring i rettstilstanden og at de nevnte tjenestetilbydere «sannsynligvis» allerede har vært «fritatt for ansvar for den informasjon de bare overfører».²¹ Forarbeidenes ordlyd på dette punkt tilsier rent språklig at dette ansvarsfritaket er generelt, og det kan dermed reises et spørsmål om hvorvidt det finnes en ulovfestet regel som gir nettleverandører enda bredere ansvarsfrihet enn det som følger av lovens ordlyd. Lagmannsretten ser også ut til å *implisitt* gi uttrykk for dette i sin domsslutning i Telenor-saken:

«På grunnlag av sitt utgangspunkt er lagmannsretten kommet til at rettighetshaverne ikke har noe krav mot Telenor. Det er ikke naturlig å se Telenors aktivitet som leverandør av et nettverk som straffbar medvirkning til at noen av Telenors kunder via The Pirate Bay direkte seg imellom laster opp eller laster ned opphavsrettslig beskyttet materiale. Telenors nøytrale og tekniske bidrag til disse handlingene er for fjerne til at de i lovens forstand kunne ha blitt karakterisert som ulovlige og straffbare handlinger. Lagmannsretten har på dette punkt funnet støtte i forarbeidene til endringsloven som innførte ehandelslovens regler om ansvarsfrihet, jf. [Ot.prp.nr.4 \(2003-2004\)](#) side 15:

Gjennomføringen av artikkel 12 [tilsvarer ehandelsloven § 16] antas ikke å innebære noen realitetsendring i forhold til gjeldende rett for disse tjenesteytere ... De som tilbyr overføring- og tilgangstjenester etter § 16 er sannsynligvis allerede i dag fritatt for ansvar for den informasjon de kun overfører.»

Hva retten rent konkret søker å belyse med dette sitatet fra forarbeidene her fremstår som noe uklart. At Telenors bidrag er for fjernt til at medvirkningsansvar stiftes er en vurdering som er helt uavhengig av ansvarsfritaket. Videre er det heller ikke tale om å *straffe* Telenor for brudd på åndsverksloven – spørsmålet er om rettighetshaverne har et *krav* mot Telenor. Det kan dermed se ut til at retten mener at forarbeidene gir uttrykk for en regel som medfører en *utvidet* ansvarsfrihet for internettleverandørene.

Dette er etter min mening trolig en uriktig subsumsjon fra rettens side. EU-direktivet

19 Europa-parlamentet og Rådets direktiv 2001/31/EF. «Direktivet om elektronisk handel».

20 Jf. ot.prp. nr. 4 (2003-2004) pkt. 6.1. andre avsnitt.

21 Jf. ot.prp. nr. 4 (2003-2004) pkt. 7.3.

lovteksten baserer seg på er et minimumsdirektiv. Dette medfører at lovgiver ved implementeringen av den direktivkonforme lovteksten stod fritt til å gi tjenestetilbyderne enda større ansvarsfrihet enn det som følger av den opprinnelige regelen. At lovgiver da ikke har benyttet seg av denne adgangen må dermed ses på som et uttrykk for at lovgiver ikke *ønsket* å gi tjenesteyterne et større vern enn det som følger av dagens regel.

Det følger dessuten også av forarbeidene at bestemmelsen ikke er til hinder for å benytte tvangsmulkt som påtrykksmiddel for å sikre gjennomføring av et «krav» som går på annet enn penger.²²

Det følger videre også av forarbeidene til Ehandelsdirektivet at «ansvarsfrihetsbestemmelsene ikke er til hinder for at det gis forskjellige former for pålegg. Disse påleggene kan f.eks. ha form av en beslutning fra en domstol eller forvaltningsmyndighet, med krav om at overtredelser bringes til opphør eller forhindres (...)».²³

Når myndighetene kan ilegge «krav» om at «overtredelser» stanses – selv om tjenesteyter i prinsippet er fritatt fra ansvar – så gir dette klart uttrykk for at det bakenforliggende kravet består og at ansvarsfriheten er begrenset til de angitte rettsfølgene – straff og erstatning.²⁴

Videre følger det eksplisitt av §20 i samme lov at §§16-18 ikke er til hinder for at domstolene eller forvaltningen krever at krenkelser opphører eller hindres på annet rettsgrunnlag.

Dermed er Ehandelsloven §16 ikke til hinder for at visse typer ansvar for tredjepersons datatrafikk likevel kan tilfalle tjenestetilbyderne. Og dersom myndighetene skulle valgt å pålegge tjenestetilbyderne et slikt ansvar, og de hadde en tilstrekkelig klar hjemmel, ville de dermed også i realiteten hatt anledning til å sette makt bak kravet ved å gi trusler om tvangsmulkt. Dette er ettersom en tvangsmulkt strengt tatt er et *pressmiddel* og ikke en *straff*, og denne reaksjonsformen faller derfor utenfor ordlyden i §16. Dersom enkelte internettleverandører i Norge for eksempel hadde nektet å implementere Kripos-filteret²⁵ i sine nettverk så kunne altså myndighetene i prinsippet gitt tvangsmulker for å sanksjonere dem, noe som for den som får mulkten uansett vil oppleves som like mye straff som en ordinær bot. Dette bidrar ytterligere til å illustrere at ansvarsfritaket hverken er absolutt eller altomfattende.

Dette betyr i praksis at Ehandelsloven §16 ikke er til hinder for at opphavsmennene *kan* ha et krav mot tjenesteyter, selv om Telenor på sin side hevder at bestemmelsen gir et generelt og «ubetinget» ansvarsfritak.²⁶ Poenget er at der hvor den ene av to parter har et *krav* mot den andre, så vil den andre parten alltid ha et visst *ansvar* for at den første parten får oppfylt sitt krav. Også der hvor et krav normalt sett er straffbetingende vil altså den fornærmede part kunne ha rett på å kreve at krenkelser bringes til opphør – selv om den anklagde part er fritatt for straffansvar etter ehandelsloven §16.

22 Jf. ot.prp. nr. 4 (2003-2004) pkt. 6.1. sjette avsnitt.

23 Ot.prp. nr. 4 (2003-2004) pkt. 6.1. femte avsnitt.

24 Støttes også i fortalen til 2001/31/EF. «Direktivet om elektronisk handel».

25 Kripos-administrert innholdsfilter særlig rettet mot barnepornografi o.l. Også kalt «barnepornofilteret» på folkemunne. Offisielt CSAADF (Child Sexual Abuse Anti Distribution Filter).

26 Jf. Telenors anførsler i LB-2010-6542, Borgarting Lagmannsrett.

**

2.3 – Delkonklusjon.

For at rettighetshaverne skal kunne kreve at tjenesteyterne skal blokkere adgangen til Pirate Bay og lignende fildelingssamfunn så må de ha et ansvarsbetingende krav å vise til.

I dette tilfellet så må dette kravet følge av eneretten som følger av §2 i Åndsverksloven. Det fremstår som ganske klart at den fildelingen som er tema for denne oppgaven medfører en krenkelse av eksklusiviteten til opphavsmennene og §2 kommer således i utgangspunktet til anvendelse. Det følger videre av Åndsverkslovens kapittel 7 at krenkelser av eneretten er straffbare med bøter og fengsler og at også medvirkning rammes av loven.

Internettleverandørene er imidlertid fritatt for straff- og erstatningsansvar etter Ehandelsloven §16. At rettsfølgene straff og erstatning bortfaller medfører imidlertid ikke at det bakenforliggende kravet bortfaller. I denne saken er det uansett ikke tale om å straffe tjenestetilbyderne eller om å få erstatning. Det er kun et spørsmål om tjenesteleverandørene kan pålegges å bringe sine kunders lovbrudd til opphør. Dette er dermed ikke §16 til hinder for.

Heller ikke fritaket fra undersøkelsesplikten i §19 er til hinder for at det kan reises et krav mot tjenestetilbyderne på grunnlag av Åndsverksloven §2.

Det er altså *mulig* for rettighetshaverne å ha et ansvarsbetingende krav mot Telenor på grunnlag av Åndsverkloven §2. Et krav kan imidlertid kun gjøres gjeldende på grunnlag av Telenors eventuelle medvirkningsansvar ettersom det er Telenors tekniske bidrag til fildelingen som er den potensielt kravsutløsende handlingen.

Åndsverksloven §2 er dermed egnet til å hjemle et krav mot tjenesteyterne og avgjørende for den videre vurderingen er om det foreligger straffbar medvirkning. Dette behandles i det påfølgende kapittel 3.

**

Kapittel 3 Medvirkningsspørsmålet

3.1 – Åndsverksloven §54: Krav på grunnlag av medvirkningsansvar.

Det følger av Åndsverkloven §54, tredje ledd, at også medvirkning til krenkelser av opphavsretten er straffbart.

Åndsverksloven §54:

«§ 54. Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt bryter denne lov (...).

Medvirkning til overtredelse som nevnt i første og andre ledd straffes på samme måte.»

Selv om tjenesteyterne er fritatt for erstatnings- og straffeansvar medfører dette ikke noe hinder for at opphavsmennene kan ha et bakenforliggende krav mot dem på grunnlag av medvirkningsansvar etter §54. Det er kun rettsvirkningene straff og erstatning som utelukkes.²⁷ Medvirkningstillegget kom med i loven i 1988 og hadde til hensikt å utbygge sanksjonsreglene – særlig med tanke på at den teknologiske utviklingen gjorde ulovlig eksemplarframstilling enklere.²⁸ Som rettighetshaverne også anfører medfører bestemmelsens legislative begrunnelse dermed en skjerpet relevans for denne saken. Bestemmelsen tar sikte på å stagge nettopp den tekniske utviklingen som har ledet frem til dagens situasjon.

Forarbeidene til endringsloven gir ikke holdepunkter for noe annet enn at medvirkningsbestemmelsens rekkevidde skal avgjøres på bakgrunn av den alminnelige bakgrunnsrett for medvirkning.²⁹

Medvirkningsbegrepet i Åndsverksloven er altså det samme som brukes i strafferetten, men det anvendes i denne konteksten på rent privatrettslig område. Internettleverandørene er dessuten etter Ehandelsloven §16 fritatt fra alt straffe- og erstatningsansvar i saker som her. Det følger dermed av sikker rett at det da er de privatrettslige rammevilkår som gjelder med henseende til beviskravet. Det er altså tilstrekkelig med sannsynlighetsovervekt for at rettighetshaverne skal ha et rettslig krav mot tjenesteyter. Dette støttes også av Napster.no-dommen.³⁰

**

3.2 – Den objektive medvirkningshandlingen.

Det er i Telenor-saken blitt anført av opphavsmennene at Telenor er skyldig i de fire forskjellige medvirkningshandlinger som her følger:

- 1)** At Telenor fysisk medvirker til krenkelsene ved å stille sitt nettverk til disposisjon for brukerne av The Pirate Bay.
- 2)** At Telenor medvirker psykisk ved å tilby sitt nettverk i markedet med reklamer og annen markedsføring.
- 3)** At Telenor medvirker passivt til sine kunders brudd på opphavsretten ved å unnlate å stanse trafikken til Pirate Bay på tross av positiv kunnskap om de

²⁷ Se tidligere drøftelse for mer utfyllende behandling av dette spørsmålet under kapittel 2-2.

²⁸ Se Ot.prp.nr. 34 (1987-1988) s. 41.

²⁹ Se NOU 1983:35 side 120 og Ot.prp. nr.34 (1987.1988) s.55.

³⁰ Rt.2005 s.41 avsnitt 59.

rettighetsbrudd som har sitt utspring der.

4) At Telenor medvirker passivt ved å nekte å overlevere opphavsmennenes henvendelser til sluttbrukerne om at ulovlig nedlasting foregår fra deres IP-adresser.

Det er i fortsettelsen avgjørende å avklare hvorvidt disse handlingene og unnlattelene oppfyller de objektive gjerningsvilkårene for medvirkning til krenkelser av opphavsretten. Det sentrale er herunder at handlingen skjer forut for fullbyrdelsen av handlingen og at det foreligger en tilstrekkelig årsakssammenheng.

Tingretten la til grunn at det rent objektivt sett forelå fysisk medvirkning i Telenor-saken, mens lagmannsretten avgjorde saken på det grunnlag at Telenors bidrag til fildelingen var for «fjernt» til å utgjøre straffbar medvirkning. Det som menes med dette er antakelig at det etter rettens syn ikke er tilstrekkelig årsakssammenheng mellom Telenors medvirkningshandling og hovedhandlingen.

Den første anførselen (1) om at Telenor medvirker fysisk baserer seg på at konsernet eier, drifter og vedlikeholder infrastrukturen som gjør det mulig for enkeltpersoner å sende og motta informasjon og annen data. Det er ikke tvilsomt at dette nettverket er et nødvendig bidrag og i realiteten en helt grunnleggende forutsetning for at fildelingen skal kunne finne sted.

Den andre anførselen (2) om at Telenor også medvirker psykisk ved å tilby sitt produkt i markedet ser ut til å være basert på at Telenor med reklamer og annen markedsføring fritt tilbyr et produkt som kan misbrukes til ulovlig nedlasting av opphavsrettslig beskyttet materiale. Det er imidlertid vanskelig å se at denne anførselen har noe for seg. Det som tilbys er et allsidig, samfunnsnyttig og helt lovlig produkt og tjenestetilbydernes reklamer er dessuten ofte utformet slik at det informeres om lovlige tilleggstjenester for tilgang til opphavsrettslig beskyttet materiale, slik som for eksempel Telenors egen underholdningsportal eller tilgang til OnDemand-løsninger som leverer streaming av video mot betaling. Det kan dermed neppe med overbevisning hevdes at Telenors eller andre internettleverandørers markedsføring i særlig grad er egnet til å styrke noen i sitt forsett om å bedrive ulovlig nedlasting.

Den tredje anførselen (3) gjelder passiv medvirkning og har sin begrunnelse i at rettighetshaverne stadig gir Telenor og andre internettleverandører informasjon om at det skjer ulovlig nedlasting fra enkelte av deres kunders IP-adresser. Dette er gjort i håp om at internettleverandørene enten skal stenge disse kundenes nettilgang eller at tilgangen til de nettsidene disse kundene har benyttet til nedlastingen skal blokkeres. Det er dermed her eventuelt tale om en medvirkende *unnlatelse*, og ikke en medvirkende *handling*. Dette er likevel ikke avgjørende ettersom det følger av både teori og praksis at også unnlatelser kan medføre medvirkningsansvar etter nærmere vilkår. Adgangen til dette er forholdsvis snever ettersom dette i realiteten er et unntak fra den alminnelige hovedregelen om positiv tilskyndelse.³¹

For at passiv medvirkning skal være aktuelt må det foreligge en handlingsplikt som følger av en særlig tilknytning til det aktuelle saksforholdet. Det er strengt tatt tvilsomt om tjenesteyterne har en tilknytning til fildelingen og fildelerne som er tilstrekkelig nær og av en slik karakter at denne handlingsplikten stiftes og utløses. På den annen side er det

31 Se Magnus Matningsdal: Medvirkning til straffbare handlinger (Jussens Venner 2008 s.368.), jf. Rt.1947 s.69 m.fl.

kanskje naturlig for internettabonentene å se til sin leverandør for informasjon og veiledning rundt problemstillinger knyttet til internettbruk og de regler som gjelder dertil. Telenors passivitet kan av denne årsaken bli sett på som et stilltiende aksept og slik sett utgjøre en psykisk medvirkende faktor til den ulovlige nedlastingen. Videre kan det også tenkes at det oppstår en slik særlig plikt for tjenesteleverandørene når de mottar konkrete og detaljerte opplysninger om fildeling som foregår på spesifikke IP-adresser.³²

Det er imidlertid uansett ikke tvilsomt at de skisserte mottiltakene ville ha helt eller delvis motvirket den ulovlige fildelingen fra Pirate Bay. De som bedriver ulovlig nedlasting *kan* dermed reellt ha bli styrket i sitt forsett ved at internettleverandøren ikke gjør noe for å stanse den ulovlige fildelingen på tross av positiv og konkret kunnskap om den. Dette tilsier samlet sett at det objektivt sett foreligger en medvirkende unnløstelse i samsvar med anførsel nummer 3.

Av den fjerde anførselen (4) fremgår det at Telenor kunne videreformidlet rettighetshavernes henvendelser om at ulovlig nedlasting finner sted til de kunder det måtte angå. Telenor og andre aktører mottar med jevne mellomrom lister over IP-adresser som er registrert idet de bedriver ulovlig nedlasting. IP-adressene er i utgangspunktet anonyme men Telenor kan spore dem til abonnentene og har således en uomtvistet teknisk mulighet til å etterkomme opphavsmennenes krav. Det kan sås tvil om hvor effektiv denne motvirkningshandlingen ville vært, men hvis den ble gjennomført ville den utvilsomt sendt et ganske sterkt signal til kundene om at den ulovlige nedlastingen ikke nødvendigvis vil bli akseptert.

Det foreligger dermed handlinger (pkt. 1) og unnløstelser (pkt. 3 og 4) som oppfyller de rent objektive kravene til medvirkningsgjerningen. Spørsmålet er dernest om disse medvirkningshandlingene er forsettlige.

**

3.3 – De subjektive vilkår: Krav om forsett.

For at en medvirkningshandling skal være straffbar må det ha vært utvist forsett. Ettersom internettleverandørene er fritatt fra straffe- og erstatningsansvar etter Ehandelsloven §16 er det imidlertid et åpent spørsmål hvorvidt forsett i det hele tatt kreves i dette tilfellet. Saken gjelder imidlertid ikke hvorvidt Telenor er straffverdig; den gjelder hvorvidt Telenor kan ilegges en plikt til å bringe overtredelser til opphør. Ettersom det er de privatrettslige regler som da gjelder er det muligens nok med uaktsomhet fra Telenors side for at det skal kunne stiftes et krav. Det vil uansett kunne ha en viss argumentativ verdi for totalvurderingen å avklare hvorvidt det er utvist forsett eller ikke, så det blir tatt med i vurderingen her for ordens skyld. Spørsmålet ble ikke vurdert av hverken tingretten eller lagmannsretten.

Utgangspunktet er at det er det strafferettslige forsettsbegrepet som legges til grunn for vurderingen også på særlovgivningens område. §18 i Ehandelsloven inneholder imidlertid en særregel om forsett. Bestemmelsen har ikke direkte relevans for denne saken ettersom

³² Jf. punkt 5.2.

den kun gjelder lagring, og ikke overføring av data, men den har likevel betydning for hvordan forsettsbegrepet skal forstås ettersom det ikke fremgår av §16.

Ehandelsloven §18:

«§ 18. Ansvarsfrihet for visse lagringstjenester.

En tjenesteyter som lagrer informasjon på oppfordring fra en tjenestemottaker, kan bare

a) straffes for lagring av ulovlig informasjon eller medvirkning til ulovlig virksomhet ved lagring av informasjon, dersom han har utvist forsett (...)»

Det fremgår at tjenesteyter som driver med lagring kan straffes for å lagre ulovlig informasjon dersom han gjør det med «forsett». Ordlyden gir ikke isolert sett noen indikasjon på at dette er en særregel, men §18 er den norske implementeringen av Ehandelsdirektivet art. 14 og må derfor tolkes direktivkonformt. I direktivet benyttes uttrykket «*actual knowledge of illegal activity*» der hvor det i den tilsvarende norske bestemmelsen står «*utvist forsett*». Det er derfor mest nærliggende å legge et vilkår om *faktisk kunnskap* til grunn for vurderingen av om Telenor har handlet forsettlig.³³

Det er i denne saken ikke tvilsomt at Telenor har hatt faktisk og positiv kunnskap om at fildeling forekommer blant deres kunder. Det er heller ikke tvilsomt at Telenor også i generelle vendinger har hatt kunnskap om fildelingens omfang, dens karakter og Pirate Bays rolle i det hele. Det er heller ikke grunn til å tro at dette stiller seg noe annerledes for øvrige internettleverandører i Norge. Som det fremgår av rettighetshavernes innlegg i Telenor-saken varsles tjenestetilbyderne stadig om at fildeling og ulovlig nedlasting forekommer over deres nettverk. Det overleveres ofte også IP-adresser som gjør internettleverandørene i stand til å spore fildelingen helt ned til kundens router, hvilket gir dem navnet på abonnenten.

Det er etter dette ikke tvilsomt at Telenor har utvist forsett etter prinsippet som følger av ehandelsloven §18. Avgjørende for fortsettelsen er dermed om Telenors medvirkning er rettstridig.

**

3.4 – Rettstridsreservasjonen.

I vurderingen av om noe utgjør en straffbar medvirkning ligger det en rettstridsbegrensning. Medvirkningen må være «*rettstridig*» for at den skal utløse straffansvar, selv om de øvrige vilkår er oppfylt. Rettstridsbegrepet er noe språklig uklart og anvendelsen er ytterligere vanskeliggjort ved at begrepet er ikke alltid brukt på en ensartet og konsekvent måte i lovgivningen. Begrepet medfører uansett at enkelte tilfeller som ellers ville blitt omfattet av straffebudet ikke vil bli rammet. Det er altså tale om en innsnevring av straffebudets rekkevidde og «*rettstridig*» kan ofte oversettes med det mer ordinære juridiske begrepet «*utilbørlig*» eller liknende uttrykk.

³³ Direktiv 2001/31/EF. «Direktivet om elektronisk handel».

Rettsstridsreservasjonen blir også tidvis benyttet som en sikkerhetsventil mot andre rettsområder. For eksempel kan et utsagn som ellers vil være straffbar psykisk medvirkning gå fri som en følge av rettsstridsreservasjonen dersom utsagnet er beskyttet av ytringsfriheten. Bruk av begrepet i et straffebud kan også innebære et vilkår om at særlov må være brutt dersom straffebudet skal komme til anvendelse. Det kan også tenkes tilfeller hvor det å dømme noen for medvirkning kan komme i konflikt med en persons rettigheter etter for eksempel menneskerettighetskonvensjonen. Dommeren vil da ofte konkludere med at handlingen har medvirket til forbrytelsen, men den var ikke rettsstridig. Nødrett og nødverge kan også medføre at rettstridsvilkåret slår inn og beskytter medvirkeren.³⁴

Det følger imidlertid av sikker rett at reservasjonen er tatt inn i medvirkningslæren for å unngå at den får urimelige resultater – slik som kan tenkes om en person dømmes for medvirkning selv om han etter den alminnelige rettsoppfatning ikke har gjort noe tilstrekkelig galt. Det klassiske eksemplet på dette er butikkinnehaveren som selger en finlandshette og et brekkjern til en notorisk person som er godt kjent for å ofte gjøre innbrudd i nærområdet. Selv om en butikkinnehaver i rent praktisk forstand muligens medvirker forsettlig til at denne personen senere gjør et innbrudd, er det på grunn av rettsstridsreservasjonen ikke automatisk gitt at han dermed er en medvirker i strafferettens forstand. Rettstridsreservasjonen fungerer her i realiteten som et innsnevrende tolkingsmoment i relasjon til det straffebudet den gjelder og kan således ses på som et sikkerhetsnett mot urimelige tolkingsresultater.³⁵

Det kan også poengteres at det oppfattes som noe unaturlig å drøfte rettsstridsreservasjonen på en rent privatrettslig problemstilling. Alle straffereaksjoner mot tjenesteyter er uansett utelukket etter ehandelsloven §16 og de alminnelige strafferettslige hensyn til rettsikkerhet og straffverdighet gjør seg dermed ikke gjeldende i samme utstrekning. Dette medfører neppe at rettsstridsreservasjonen ikke kommer til anvendelse på saken, men at det bør utvises en viss varsomhet med å gi den avgjørende betydning.

Hvorvidt noe er rettsstridig vil dermed hvile på hvorvidt en medvirkningshandling er «*utilbørlig, uforsvarlig eller lastverdig*». Avgjørende for dette vil være en interesseavveining mellom de hensyn straffebudet skal ivareta og de øvrige samfunnsrelaterede hensyn som gjør seg gjeldende.

Der hvor det er tale om tjenesteyternes rent tekniske bidrag fremstår det som relativt klart at det ikke har vært handlet «*utilbørlig*». Det vil stride mot rettsoppfatningen om Telenor ved å drifte infrastruktur skulle gjøre seg medskyldig i alle forbrytelser infrastrukturen misbrukes til. Et nærliggende illustrasjonseksempel er at eieren av en privat vei (A) er medskyldig når han er klar over at en biltyv (B) kjører på denne veien med et stjålet kjøretøy for å komme seg unna politiet. B har jo hatt god nytte av den private veien i sin flukt fra politiet, men at dette skal utløse medvirkeransvar for A vil være åpenbart uriktig, selv om A uten større problemer kunne sperret veien for biltyven.

Det er dermed rimelig selvforklarende at det kan utelukkes at Telenor i kraft av sin infrastruktur er skyldig i rettsstridig medvirkning.

34 Ot.prp. nr. 84 (2005-2006) pkt. 4.5.2.3 Strid med annen lov. Ikke relevans for saken men behandler rettstridsvilkåret.

35 Se Johs. Andenæs: Alminnelig strafferett, 5. utgave (2005) s. 154-157 og Matningsdal: Medvirkning til straffbare handlinger (Jussens Venner 2008 s.368.)

Spørsmålet spisser seg imidlertid noe mer til når vi kommer til spørsmålet om den passive medvirkning. Hvis vi fortsatt legger Andenæs sitt rettsstridsbegrep til grunn blir spørsmålet også her om Telenors passivitet er «*utilbørlig, uforsvarlig eller lastverdig*». Spørsmålet vil i henhold til etablert praksis bli avgjort på grunnlag av en bred interesseavveining.

Som det fremgår av tidligere behandling i denne avhandlingen så kreves det ikke nødvendigvis mye av tjenesteleverandørene for at de skal gå klar av den eventuelt ansvarsbetingende passiviteten. De kunne uten større vanskeligheter videreformidlet til de kunder det gjelder at deres IP-adresse er registrert i forbindelse med ulovlig fildeling, eller de kunne ganske enkelt sendt mail eller brev til alle sine kunder hvor de eksplisitt informerer om at fildeling og nedlasting av kopibeskyttet materiale er ulovlig i Norge. Det vil være ytterst naivt å tro at dette ville hatt noen stor innvirkning på abonnentenes bruksmønster på internett, men det ville i alle fall tydelig illustrert at bedriften ikke bifaller fildelernes handlinger og ville med stor sannsynlighet tatt brodden av en del av rettighetshavernes anførsler. Samtidig kunne det nok også da blitt argumentert for at det foreligger passiv medvirkning ved at internettleverandørene likevel ikke har gjort *nok* for å hindre den ulovlige nedlastingen.³⁶

Imidlertid er det i strafferettslig forstand en forholdsvis fjern og avgrenset tilknytning mellom tjenesteleverandørene og deres kunder. På grunn av kundemassens størrelse blir nærmest enhver kontakt mellom for eksempel Telenor og deres kunder rent upersonlig. Det er dessuten i dag omtrent like vanlig å ha bredbånd i hus som det før var å ha fasttelefon og de færreste har dermed et veldig bevisst forhold til hvilken internettleverandør de har og hvilke holdninger selskapet står for. Folk sjekker pris, hastighet og tilgjengelighet og bestiller bredbånd etter disse kriteriene, eller de lar seg friste av en reklame eller direkte markedsføring. Poenget er at det ytterst sjelden er et bevisst valg å velge en internettleverandør fremfor en annen på annet grunnlag enn økonomi og tekniske betraktninger.

Det er dermed ikke spesielt nærliggende å tro at det offisielle standpunktet Telenor eller andre internettleverandører tar til fildeling har noen tungtveiende betydning for abonnentenes forsett når de først bestemmer seg for å ulovlig laste ned et spill eller en film. Det blir på samme måte som at de fleste mener telefonselskaper ikke har noe som helst med hva som blir sagt til hvem over deres telefonlinjer. Folk oppfatter på samme måte det som overføres gjennom deres hjemmebaserte internetttilkobling som en ren privatsak. I lys av dette kan det vanskelig tenkes at internettleverandørenes passivitet gir noe *veldig* vesentlig bidrag til kundenes ulovlige handlinger. Det samme resonnementet kan tas til inntekt for at det etter den brede befolkningens oppfatning ikke er opp til Telenor å avgjøre hva folk skal og ikke skal kunne bruke internetttilkoblingen sin til. Dette taler samlet sett for at den psykiske medvirkningen ikke er rettsstridig.

Fra dette kan vi utlede to interessante synspunkter på spørsmålet:

- 1)** Telenors passivitet styrker trolig ikke i vesentlig grad abonnentenes forsett når de laster ned ulovlige filer. Dette tilsier at selve unnlåtelsen isolert sett trolig ikke er rettstridig.
- 2)** Samtidig velger Telenor å ikke benytte seg av eksisterende tekniske løsninger som uten store problemer kunne ha stagget omfanget av den ulovlige fildelingen

³⁶ Se tidligere behandling av dette spørsmålet under kapittel tre punkt

kraftig – og de velger å ikke gjøre sine kunder oppmerksom på at det de gjør er ulovlig. Det tilsier på den annen side at unnlåtelsen, i kontekst av de effektive virkemidler Telenor besitter, likevel kan falle innenfor de rettstridige unnlåtelser.

Begge deler er gyldige synspunkter. Problemet med resonnetet som ligger til grunn for punkt 2 er at det i realiteten forutsetter at Telenor har en særlig plikt til å benytte seg av sine tekniske virkemidler når det avdekkes ulovlige forhold. Både å avdekke disse forholdene og å benytte seg av virkemidlene vil imidlertid kreve en del forundersøkelser. Internettleverandørene er som kjent fritatt fra å gjøre slike undersøkelser på generelt grunnlag etter Ehandelsloven §19. Dersom §19 kommer slik til anvendelse vil det utelukke at passiviteten er rettsstridig. Men som vi kan se på annet sted i denne avhandlingen så følger det av §19 sammenholdt med forarbeidene til Ehandelsloven at Telenor ikke er fritatt fra å gjøre undersøkelser når de gis konkrete og nøyaktige opplysninger om lovbrudd i deres nettverk.³⁷

Det vil på den annen side muligens også til dels bryte med den allmenne rettsoppfatningen om Telenor skal ta på seg å stanse ulovlig aktivitet på internett. Mannen og kvinnen i gaten vil nok se med misnøye på at en privat markedsaktør enten selv tar på seg, eller blir pålagt, å stenge folks tilgang til forskjellige typer nettsider på grunnlag av informasjon de mottar fra andre private markedsaktører. Svært mange vil oppleve dette som en form for sensur og vil nok etterlyse at andre enn private firmaer eventuelt tar seg av en slik oppgave. Dette synspunkt er også forsvarlig fra et rettsvitenskapelig perspektiv da det er nødvendig med stor grad av transparens og rettssikkerhet når det er snakk om regulering på informasjonsfrihetens område.³⁸ Det eneste naturlige organet for en slik oppgave vil være en nøytral offentlig myndighet, underlagt demokratiske prosesser og uten markedsinteresser. Dette er også det tingretten bygger sitt hovedresonnement på når de konkluderer med at det ikke foreligger rettsstrid i Telenor-saken. Tingretten fremholder imidlertid også sin frykt for en rettsteknisk vanskelig situasjon kan oppstå om rettighetshaverne får medhold. Faren er at presedensen saken da skaper vil medføre at en svært stor mengde nettsider vil bli klagd inn for domstolene, med ønske om at blokkeringspålegg ilegges tjenesteyterne. Jeg har imidlertid vanskelig for å se at denne vurderingen er av særskilt relevans for saken ettersom den faller vel utenfor hele medvirkningsspørsmålet, men retten har like fullt et potensielt gyldig poeng. De erfaringer som er gjort i Danmark, etter at tilsvarende blokkering ble gjennomført der, kan imidlertid gå langt i å trekke i retning av at dette problemet ikke er så omfattende som man kanskje først fryktet også der.

Videre er det et moment, som lagmannsretten også påpeker, at de norske internettleverandørene fremviser en lik adferd mot alle kundene sine – også de som driver ulovlig nedlasting. Det er ikke tatt spesielt hensyn til fildelerne. De har videre ved å nekte å godta alle rettighetshavernes krav og forslag i realiteten ivaretatt både sine og flesteparten av sine kunders interesser. Som det fremgår av både Telenor-saken og denne avhandlingen er det å uten videre etterkomme rettighetshavernes krav dessuten forbundet med en viss grad av usikkerhet og risiko for både rettsikkerhetens og ytringsfrihetens livsvilkår på internett. Slik saken står etter lagmannsrettens dom i Telenor-saken har jo Telenor hele tiden hatt rett i at opphavsmennene ikke har noen lovhjemmel for å kreve stenging. Det fremstår dermed ikke som «utilbørlig» å ta et prinsipielt standpunkt mot privat regulering av internett, slik som Telenor har gjort.

³⁷ Se nærmere om dette pkt. 5.2.

³⁸ Jf. pkt. 5.1 om ytringsfrihetens signifikans for avhandlingens tema.

Min og rettens subsumsjon av rettsstridsregelen sammenfaller dermed i relativ stor grad og det er dermed vanskelig å ta et direkte motstående standpunkt mot lagmannsrettens avgjørelse. Det skal imidlertid ikke annet til enn en litt annerledes vektning av momentene i rettsstridsvurderingen for at medvirkningen skal finnes rettstridig. Dersom retten i Telenor-dommen hadde valgt å i større grad vektlegge hensynet til opphavsmennenes behov for styrking av rettighetsvernet så kunne utfallet i saken blitt stikk motsatt av det som er tilfellet i dag.

Det er min mening at et totalt motstridende resultat vil være innenfor grensene for domstolenes rettsanvenderskjønn, særlig med tanke på den mangel på relevante rettskilder som bidrar til å løse saken. Det er etter min oppfatning dette rettskilddevakuemet som skaper denne usikkerheten rundt en eventuell løsning på fildelingsproblematikken til å begynne med. Rettens slutning fremstår dermed ikke som en løsning på tvisten, men som en tversoverpasning tilbake til lovgiver.³⁹ Lovgiver kan jo uansett velge en annen løsning på et senere tidspunkt om det skulle bli nødvendig, slik at retten burde se på det som sin plikt å finne en kortsiktig løsning på det omtvistede problemet.

Hensynet til rettighetshaverne må derfor veie absolutt tyngst når det nå vurderes om medvirkningen er rettstridig. Som retten også påpeker har opphavsmennene et legitimt og presserende behov for et styrket rettighetsvern. Rettighetshaverne lider dessuten et langt mer omfattende tap enn det Telenor hadde måtte tåle dersom resultatet hadde blitt motsatt. Særlig hensyn må herunder tas til de lokale forhold i Norge, som er et lite land med liten befolkning. Dette medfører at særlig de norske skaperne av åndsverk blir skadelidende ettersom de allerede konkurrerer i et lite og trangt marked. Problemet er ikke bare inntektstap for opphavsmennene, men også det påfølgende frafallet av investering og nyskaping som følger av det sviktende inntektsgrunnlaget.

Alt i alt medfører dette at tjenesteyterne etter denne rettsanvenderens oppfatning gjør seg skyldig i rettstridig medvirkning til opphavsrettskrenkelser ved å ikke gjøre tiltak mot fildeling i eget nettverk.

**

3.5 – Delkonklusjon.

At tjenesteleverandørene drifter den infrastrukturen som fildelerne benytter seg av når de kopierer ulovlig informasjon medfører i rent teknisk forstand at de fysisk medvirker til at rettighetskrenkelser finner sted. Videre har de ved å unnlate å stanse fildelingen på tross av positiv kunnskap om den også i objektiv forstand medvirket ved passivitet. Videre fremgår det med stor sikkerhet at tjenesteyterne har positiv og konkret kunnskap om den fildelingen som finner sted, selv om partene er svært uenige om omfanget. Dette vil dermed medføre at også det subjektive vilkåret for medvirkning er oppfylt.

Imidlertid er det vanskeligere å se medvirkningen som rettstridig. Internettleverandørenes

³⁹ For deg som ikke liker fotball innebærer dette at ballen flytter seg fra side til side, men uten å skape fremdrift og offensivt spill. Man slipper å miste ballen, men skaper heller ikke målsjanser. Innen fotball er overdreven bruk av tversoverpasninger et tegn på manglende kreativitet i laget, jf. SK Branns posisjon på tabellen per mai 2010.

naturlige rolle er å være nøytrale og overlate til andre å avgjøre hva folk kan og ikke kan ha tilgang til på internett. Dette vil nok også samsvare med den allmenne oppfatningen i befolkningen. Også hensynet til informasjons- og ytringsfriheten taler mot at tjenesteyterne bør ilegges noe ansvar for den informasjon de videreformidler i sine nettverk. Imidlertid må hensynet til rettighetshavernes behov for rettsvern tillegges størst vekt i denne saken.

Delkonklusjonen er dermed at det foreligger rettsstridig medvirkning til brudd på Åndsverksloven §2. Dette medfører også at tjenesteyterne rent kan pålegges å gjennomføre stansing av sine kunders krenkelser av opphavsretten i medhold av tvistelovens regler – og oppgavens sentrale problemstilling er således i utgangspunktet besvart. Oppgavens tema reiser imidlertid også andre spørsmål som med fordel kan tas stilling til for å best mulig belyse temaets komplekse sammensetning.

I fortsettelsen vil avhandlingen derfor ta sikte på å plassere den norske rettstilstanden i en internasjonal kontekst. Dette følger i kapittel 4.

**

Kapittel 4

Oppgavens problem i et større perspektiv

4.1 – Opphavsrettsdirektivet art. 8.3: Retten til forføyning mot mellommenn.

EU har utarbeidet et opphavsrettsdirektiv som har relevans for denne saken. Direktivet er passivt implementert i norsk rett ved endringer på den eksisterende åndsverksloven. Det følger av opphavsrettsdirektivet artikkel 8.3 at rettighetshaverne skal sikres mulighet til å be om rettslig forføyning overfor mellommenn hvis tjenester benyttes av andre til å krenke opphavsretten.

Opphavsrettsdirektivet artikkel 8.3:

*«3. Member States shall ensure that rightholders are in a position to apply for an injunction against intermediaries whose services are use by a third party to infringe a copyright or related right.»*⁴⁰

Den norske oversettelsen:

*«3. Medlemsstatene skal påse at rettighetshaverne har mulighet til å kreve rettslig forføyning overfor mellommenn hvis tjenester brukes av en tredjemann til å overtre en opphavsrett eller beslektet rettighet.»*⁴¹

40 Direktiv 2001/29/EF

41 Hentet fra st.prp. nr. 6 (2004-2005) om implementeringen av direktivet

Det legges i fortsettelsen til grunn at meningsinnholdet er det samme i oversettelsen som på originalspråket.

Rettighetshaverne anfører i Telenor-saken at art 8.3 gir en ubetinget adgang til forføyning. Ordlyden i direktivet tilsier imidlertid ikke mer enn at det skal være *mulig* for opphavsmenn å be om forføyning. Som retten også korrekt påpeker gir direktivet dermed ingen selvstendig hjemmel for et krav om midlertidig forføyning. Direktivet skal isolert sett kun sikre at det gis anledning «*to apply for*» (til å søke om) rettslig forføyning, hvilket også har skjedd i denne saken.⁴² Det følger også av forarbeidene til endringsloven som implementerte direktivet at nærmere regler for slike forføyninger bør fastsettes i medlemsstatenes nasjonale lovgivning. Dermed er dommen i Telenor-saken heller ikke i strid med direktivet.

Dersom man på den annen side ser direktivbestemmelsen i et større perspektiv så kan dette bildet nyanseres noe. Artikkel 8.3 må sees i sammenheng med opphavsrettsdirektivet som en helhet og de hensyn som dertil søkes ivaretatt. Ser man på direktivet under ett er hensikten kort gjengitt å sikre et effektivt vern av de immateriale rettigheter, samt å stimulere til vedvarende åndsverksproduksjon for å styrke det indre og ytre marked i EU og EØS. Ser man mer spesifikt på artikkel 8.3 så er hovedtanken at opphavsmennene skal ha et effektivt rettighetsvern selv om krenkelsene skjer gjennom en uavhengig mellommann. Videre er tanken at det ofte er denne mellommannen som er i best posisjon til å bringe disse krenkelsene til opphør. Dermed fremstår det som at Telenor-saken befinner seg innerst i kjernen av det området artikkel 8.3 tar sikte på å verne. Det kan dermed reises spørsmål rundt implementeringen av artikkel 8.3 i norsk rett.

Det er ikke tvilsomt at norsk rett etter ordlyden i artikkel 8.3 alene er direktivkonform. Rettighetshavere er i Norge i posisjon til å kunne søke om rettslig forføyning for å stanse slike krenkelser, og det har de også gjort. Imidlertid kan det stilles spørsmål om artikkelen er korrekt implementert når norsk rett i lagmannsrettens øyne mangler en tilstrekkelig konkret rettshjemmel til å faktisk ilegge forføyning mot tredjemann i en sak som Telenor-saken.⁴³ Artikkel 8.3 fremstår dermed, i den kontekst som ligger til grunn for Telenor-saken, som potensielt virkningsløs i norsk rett. Det er mulig å søke om forføyning, men den blir altså ikke innvilget. Dette illustrerer også det grunnleggende problemet slik det fremstår nå i etterkant av avgjørelsen i Telenor-saken: At det norske lovverket per i dag fremstår som utilstrekkelig til å hanskes effektivt med fildelingsproblematikken.

**

4.2 – Kort om den internasjonale rettstilstanden.

Det ville vært fullt mulig å skrive en hel avhandling til om rettstilstanden i verden og Europa forøvrig. Temaet vil derfor bli behandlet i generelle vendinger for å gi et komparativt overflateperspektiv på tjenesteleverandørens ansvar i Norge i motsetning til resten av verden. De internasjonale eksemplene vil være England og USA, ettersom de danner hvert sitt ytterpunkt for tjenesteleverandøransvaret, samt Danmark for å sammenlikne med

42 Her blir originalteksten sitert pga det uheldige ordvalget «kreve» i den norske oversettelsen, som kan medføre at direktivets oversettelse feilaktig gis større faktiske rettigheter enn originalteksten fordrer for.

43 Synspunktet støttes i Rognstad/Lassen – Opphavsrett (2009) s.227 flg.

en av våre nærmeste naboer i både juridisk og geografisk forstand.

**

4.2.1 – Rettstilstanden i England.

I England er det helt nylig innført en ny lov kalt «Digital Economy Bill». Dette medfører at rettstilstanden der per i dag er vesentlig klarere enn i Norge. Tjenesteleverandørene er i medhold av denne nye loven tillagt en omfattende overvåkings- og reguleringsplikt.

Digital Economy Bill pålegger internettleverandørene å overvåke og innhente data om de av deres kunder som bedriver ulovlig fildeling eller nedlasting. Dersom slik rettighetskrenkende aktivitet oppdages vil det bli loggført hos tjenesteleverandøren, som vil sende abonnenten et brev som advarer om de rettsfølger fildelingen kan medføre om den ikke opphører umiddelbart. Dersom kunden mottar tre slike brev innen en ramme på ett år vil de kvalifisere til datautlevering, som da også kan medføre at det blir reist sak mot abonnenten.

Digital Economy Bill gir også de offentlige myndighetene hjemmel til å kreve at internettleverandørene blokkerer "*a location on the internet which the court is satisfied has been, is being or is likely to be used for or in connection with an activity that infringes copyright*". Det vil medføre at alle nettsider som *trolig* blir brukt i *forbindelse* med ulovlig fildeling kan blokkeres etter domstolspålegg. Formuleringen er bred og gir myndighetene stort spillerom med tanke på hvilke nettsteder de har adgang til å stenge.

Digital Economy Act er kraftig kritisert i det politiske og juridiske miljøet i England. Loven er blitt beskyldt for å favne for vidt og for å ikke ta tilstrekkelig hensyn til personvernet og internettbrukernes rettssikkerhet. Den har attpåtil blitt beskrevet, med den sedvanlige engelske takt og tone, som en «*bureaucratic dog's breakfast*». ⁴⁴

**

4.2.2 – Rettstilstanden i U.S.A.

I USA finnes det ingen sterk tradisjon for å holde produsenter og tjenesteleverandører ansvarlig for tredjemanns krenkelser. Dette utgangspunktet sementerte seg i opphavsrettslige saker etter Betamax-saken i 1984.⁴⁵

I denne saken ble Sony frikjent for «*secondary copyright liability*», som kan likestilles med *medvirkning til opphavsrettskrenkelser* i norsk rettsterminologi. Selv om de nye Betamax-spillerne var i stand til uberettiget eksemplarframstilling så var de også i stand til «*substantial non-infringing uses*», den var altså i vesentlig grad egnet til lovlig bruk. Det følger av den tradisjonelle amerikanske rettsfilosofien at det i slike saker i USA som oftest

44 <http://www.guardian.co.uk/technology/2010/apr/08/digital-economy-bill-passes-third-reading>

45 [Sony Corp. v. Universal Studios, 464 U.S. 417 \(1984\)](#). Betamax er en utdødd konkurrent til den tilsvarende VHS-spilleren.

er sluttbrukeren selv som sitter med ansvaret så lenge tingen *kan* benyttes til lovlige formål. Prinsippet er det samme når det gjelder amerikansk våpenpolitikk – illustrert med floskelen «*guns don't kill, people do*».

Av denne årsaken har det i hovedsak blitt rettet saker mot fildelerne selv, mens tjenesteyterne i stor grad har fått gå ansvarsfrie. Internettleverandørene blir imidlertid med jevne mellomrom pålagt å identifisere IP-adresser slik at det kan føres sak mot den rettighetskrenkende sluttbrukeren.⁴⁶

Det poengteres at U.S.A. ikke er et fullstendig homogent rettssystem, slik at det forekommer lokale unntak og avvik fra de generelle observasjoner som følger av denne teksten.

**

4.2.3 – Rettstilstanden i Danmark.

Danmark fikk sin endelige rettslige avklaring på denne avhandlingens tema den 27.mai 2010 da den danske Højesteret i saken mot Telenors danske søsterselskap stadfestet fogde- og landsrettens dom om blokkering av Pirate Bay etter en to-årig rettsprosess. Internettleverandøren ble dermed pålagt å blokkere Pirate Bay i samtlige instanser i det danske rettssystemet og avgjørelsen er nå rettskraftig. Det er forventet at de øvrige internettleverandørene i Danmark følger Telenors eksempel og blokker tilgangen til nettsiden frivillig for ikke å selv bli dratt for retten.

Retten begrunnet sitt resultat med at det forelå «*meget omfattende krænkelser af ophavsrettigheder*» via Pirate Bay og at rettighetshaverne har «*en betydelig og beskyttelsesværdig interesse*» i å bringe disse til opphør. Dette tilfredsstilte vilkårene for stansing i den danske Retsplejeloven og Telenor ble pålagt å blokkere nettsiden. Avgjørelsen blir av den danske platebransjen omtalt som illustrerende for at tjenesteyterne er en del av løsningen på fildelingsproblematikken, mens Telenor på sin side frykter at rettighetshaverne vil møte for lite motstand i blokkeringssspørsmål – hvilket kan medføre at blokkeringsadgangen blir for vid og at tilgangen til lovlige nettsider dermed kan bli urettmessig blokkert.⁴⁷

Såvidt jeg forstår (jeg har ikke satt meg inn i de spesifikke juridiske vurderingstemaene etter dansk lov) ligger forskjellen mellom norsk og dansk rett i noe så enkelt som at det i Danmark ikke er tillatt med midlertidig eksemplarframstilling i forbindelse med dataoverføring når kildematerialet ikke er lovlig. Dette medfører dermed at tjenesteyter selv begår lovbrudd ved overføring eller midlertidig lagring av piratkopierte åndsverk.⁴⁸

**

46 http://en.wikipedia.org/wiki/File_sharing#US_legal_controversy

47 Pressemelding fra Pladebranchen / IFPI Danmark. 27.05.2010. <http://www.pladebranchen.nu/?id=579>

48 Rognstad/Lassen – Opphavsrett (2009) s.227 flg.

4.3 – Noen komparative betraktninger.

Det virker som de fleste europeiske landene tar over seg konsekvensen av at fildelingskulturen har fått utfolde seg så fritt over så lang tid. De risikerer nemlig å kriminalisere opptil 40% av sine respektive befolkninger om individuell forfølgelse av fildelerne velges som legislativt tiltak mot fildelingsproblematikken. De fleste landene som har tatt tak i problematikken har valgt en løsning som går ut på å pålegge internettleverandørene forskjellige grader av ansvar for å hindre fildelingen. Ansvarer går ofte ut på å gjennomføre blokkering av tilgangen til piratnettsider, reduisering av nedlastingshastigheten til fildelere, blokkere fildelernes internetttilgang i sin helhet eller å utlevere gjentatte overtrederes IP-adresser til rettighetshaverne. Bare unntaksvis ser vi at privatpersoner uten videre straffefølges for fildeling, og i de tilfellene vi har sett individuell straffefølgelse rammes hovedsakelig de som aktivt tilgjengeliggjør store mengder beskyttet innhold for andre ved såkalt opplasting. Det er altså som regel snakk om de som rent faktisk omgår kopisperrene, «ripper»⁴⁹ informasjonen fra det fysiske formatet og oppretter .torrent-filen i den hensikt å tilgjengeliggjøre det kopibeskyttede materialet i strid med opphavsmannens enerett. De som kun laster ned film, musikk og spill et cetera til eget bruk har så langt stort sett gått fri, hvilket nok også er fornuftig når personomfanget tas i betraktning.

Det som imidlertid er oppsiktsvekkende når man ser på den internasjonale rettstilstanden kontra den norske er at vi Norge har en påfallende mangel på noe rettslig virkemiddel mot den ulovlige fildelingen. Sammenliknet med andre land fremstår vi som etternølere i opphavsrettslig forstand – både med tanke på den nasjonale lovgivningen og implementeringen av de relevante EU/EØS-direktivene. Slik det fremstår nå har vi et vakuum i norsk rett som følger av mangelfull nasjonal lovgivning kombinert med en nærmest halvhjertet direktivimplementering. Mens de i Danmark stenger tilgangen til fildelingsnettverk på internett, i England pålegger internettleverandørene overvåkings- og rapporteringsplikter og i USA straffefølger privatpersoner som bedriver fildeling av et visst omfang så fremstår nærmest den norske rettsnasjonen som et fristed for de norske «internettpiratene». Imidlertid kommer det signaler fra Kultur- og kirke departementet på at lovgiver i den nære fremtid vil ta tak i problemstillingene.

**

Kapittel 5

Avsluttende betraktninger

5.1 – Forholdet til ytrings- og informasjonsfriheten.

Spørsmålet om ytringsfriheten er interessant som en del av den konsekvensanalysen lovgiver må foreta når en endelig løsning på fildelingsproblematikken skal finnes. Grensedragningen mellom opphavsrett og ytringsfrihet er både smal og vanskelig, særlig med tanke på en eventuell strengere regulering av internett – som er (den vestlige) verdens fremste eksponent for den informasjonsfriheten mange av oss setter svært høyt.

49 Slanguttrykk for digital eksemplarframstilling av opphavsrettslig beskyttet materiale fra fysisk format (DVD/CD/etc.).

Faktum er at opphavsrettslig enerett og informasjonsfriheten står i et naturlig motsetningsforhold til hverandre. Opphavsrett kan på en del områder ses på som et direkte unntak fra ytringsfrihetens hovedregel om ubegrenset frihet til å komme med ytringer. Dette er imidlertid en etablert og stort sett uproblematisk rettstilstand på de fleste juridiske flater – men når det kommer til spørsmål i krysningen mellom opphavsretten og ytringsfrihet på internett finnes det ikke noen tilsvarende etablert rettstradisjon. Det har på samme måte fra lovgivernes side eksistert en gjennomgående motvilje mot å regulere innholdet på internett, slik at denne mangelen på respekt for opphavsmannens enerett har fått vedvare og utvikle seg. Resultatet av dette ser vi i dag.

Når lovgiver nå får i oppgave å finne en løsning på fildelingsproblematikken møter også han utfordringer i forhold til det å verne tilstrekkelig om informasjonsfriheten. I relasjon til Pirate Bay spesielt kommer dette blant annet til uttrykk ved at det stilles spørsmål om de «ytringer» som ligger på Pirate Bay er vernet av ytringsfriheten.⁵⁰ Selv mener jeg at dette ikke er treffende. Det absolutt overveiende flertall av de ytringer som er offentliggjort på Pirate Bay er direkte relaterte til ulovlig fildeling og har således ikke noe beskyttelsesverdig krav på vern. Ytringene kommer gjerne i form av informasjon om karakter og kvalitet på de nedlastbare filene eller for eksempel veiledning for de som ikke klarer å omgå en kopisperre på et spill eller andre beslektede ytringer. En stor andel av disse ytringene er dessuten innenfor rammene av hva som etter norsk rett kan straffes som medvirkning til opphavsrettsbrudd. De ytringer på nettsiden som derimot klart er vernet er de som kan ses på som mer eller mindre politiske innlegg i debatten rundt fildeling og reguleringen av internett. Disse ytringene utgjør imidlertid et forsvinnende mindretall og det er heller ikke mangel på andre arenaer hvor disse kan fremsettes til like stor effekt. Det kan dessuten med stor sikkerhet konstateres at det altoverskyggende formålet med opprettelsen av nettstedet The Pirate Bay var å tilrettelegge for fildeling, mens de elementer av verneverdige ytringer i sin helhet kommer som en direkte konsekvens av dette. Ytrings- og informasjonsfriheten er altså ikke til hinder for at det gis adgang til å blokkere The Pirate Bay særskilt.

Det må imidlertid være veldig klare og rigide grenser for hvilke sider som kan blokkeres på grunnlag av sitt innhold. Dersom situasjonen får utvikle seg i retning av blokkeringsadgang uten tilstrekkelig lovregulering vil det kunne medføre en ikke ubetydelig sensurering av internett. Illustrerende for problemet er den debatten som raser i England rundt den nye «*Digital Economy Bill*», hvor det nå fryktes at et myndighetsorgan, basert på en diffus intensjonsvurdering av nettsiden, legitimt kan beslutte at en ellers lovlig nettside skal blokkeres fra offentligheten.⁵¹

Problemstillingen kommer imidlertid noe mindre på spissen når det er en offentlig domstol som tillegges ansvaret for å beslutte hvilke sider som skal blokkeres. Dette er naturlig ettersom domstolene med all sannsynlighet kan påregnes å ta alle sine konstitusjonelle forpliktelser tilstrekkelig på alvor. Men dersom et blokkeringsspørsmål alltid må innom domstolene vil dette potensielt medføre både en stor ekstra arbeidsbyrde for domstolene og en vesentlig ekstra utgift for internettleverandørene – som vil risikere å til stadighet bli trukket for retten. Det kan dermed bli en konsekvens av en slik løsning at internettleverandørene vil forsøke å ligge i forkant av utviklingen ved å blokkere nettsider før saken kommer opp for retten, for slik å spare på de juridiske omkostningene. Det er

50 Tingretten gir uttrykk for problemstillingen i sin domsslutning, men uten å ta nærmere stilling til spørsmålet.

51 Se pkt. 4.2.1 i avhandlingens kapittel 4.

denne løsningen rettighetshaverne, slik de fremstår i Telenor-saken, i realiteten legger opp til.

Dette bringer oss igjen tilbake til det prinsipielle problemet med at en privat aktør benytter seg av sin tekniske mulighet til å begrense hvilke nettsider de norske forbrukerne får tilgang til. Det kan dessuten tenkes at det utvikler seg retts- eller bransjepraksis på at også andre typer ulovlig innhold kan sensureres bort.⁵² På sikt kan dermed grensene for en eventuell sensurerings- eller blokkeringsadgang bli uklar og verneverdig ytringer på lovlige nettsider kan bli direkte skadelidende. Det sentrale poenget i denne sammenhengen er at det etterhvert kan bli en svært omfattende og svært krevende oppgave å være vakthund på internett, og det er dermed en oppgave som ikke bør tillegges hvem som helst.

Det kan imidlertid argumenteres for at ehandelsloven §19 er til hinder for en slik overvåkingsplikt. Dette spørsmålet vil bli behandlet under det påfølgende punkt 5.2.

**

5.2 – Ehandelsloven §19: Ingen overvåkings- eller undersøkelsesplikt.

Det følger av §19 i Ehandelsloven at tjenesteyter ikke har noen «*generell*» plikt til å overvåke nettrafikken eller til å foreta undersøkelser ved mistanke om lovbrudd. Spørsmålet er da hvilke begrensninger dette eventuelt medfører for omfanget av de plikter tjenesteyter kan ilegges for å stanse eller hindre ulovlig fildeling.

«§ 19. Overvåking mv.

Bestemmelsene i §§ 16 til 18 medfører ikke at tjenesteyteren har en generell plikt til å kontrollere eller overvåke den informasjonen som lagres eller overføres på oppfordring fra en tjenestemottaker, eller en generell plikt til å undersøke forhold som antyder ulovlig virksomhet.»

Bestemmelsen er klar på at internettleverandørene ikke har noen alminnelig plikt til å føre tilsyn med trafikken i nettverket eller til å undersøke nærmere ved «*forhold som antyder ulovlig virksomhet*». Regelen er imidlertid etter sin ordlyd ikke til hinder for at tjenesteyter kan ilegges en *spesiell* plikt til å undersøke «*forhold som antyder ulovlig virksomhet*». Domstolene vil åpenbart være et kompetent organ for å ilegge en slik spesiell plikt, gjerne i form av en forføyning. Bestemmelsen er altså ikke til hinder for at tjenesteleverandørene ilegges en midlertidig forføyning med den effekt opphavsmennene i denne saken ønsker.

Det kan imidlertid argumenteres for at det oppstår en *spesiell* undersøkelsesplikt allerede når tjenesteyter mottar spesifikke og detaljerte opplysninger om ulovlig datatrafikk i nettverket. Sagt på en annen måte så er Telenor kun fritatt fra å måtte iverksette overvåking og undersøkelser *på eget initiativ*, men de er ikke uten videre fritatt når det kommer konkret og nøyaktig informasjon om at lovbrudd finner sted. Når tjenesteyter mottar informasjon fra Tono og andre om at spesifikke IP-adresser er delaktige i ulovlig fildeling så er dette altså sannsynligvis egnet til å stifte en undersøkelsesplikt for internettleverandøren.

52 Jf. pkt. 1.4 i avhandlingens første kapittel.

Det må imidlertid understrekes at undersøkelsesplikt ikke er det samme som en handlingsplikt. Selv om Telenor i sine undersøkelser skulle oppdage at en av deres abonnenter driver ulovlig fildeling så er det ikke selvsagt at de har noen formell plikt til hverken å varsle myndighetene eller å selv forhindre aktiviteten. Det ville i en slik situasjon lett kunne oppstå kompliserte spørsmål vedrørende både personvern, datasikkerhet og forholdet til ansvarsfriheten for tjenesteyter. Og dersom Telenor på grunnlag av slik kunnskap om fildeling selv går inn og blokkerer tilgangen til nettsider så vil det reelt sett innebære en sensurering av internett som utelukkende skjer i regi av private markedsaktører – hvilket åpenbart ikke er ønskelig. Hvis de uten videre utleverer identitetene bak IP-adressene til sine kunder oppstår det andre potensielle utfordringer, for eksempel med tanke på personvernet. Det er derfor lite trolig at dette per i dag vil utløse noen faktisk handlingsplikt for Telenor. For at det skal skje er det trolig både nødvendig og ønskelig med pålegg fra en offentlig myndighet som er kompetent til å ta nærmere stilling til de prinsipielle spørsmål problemstillingen fører med seg. Det kan også tenkes at det ved mer alvorlige forbrytelser eksisterer en ulovfestet generell handlingsplikt, men den vil uansett neppe slå til i denne saken.

I forarbeidene til §19 er de anmerkninger som er gitt om rettsanvendelsen mest rettet mot de tjenesteytere som bedriver rene lagringstjenester, i motsetning til overføringstjenester som her. Forarbeidene kan likevel i noen grad tas til støtte for at det ved konkret og nøyaktig varsling av lovbrudd kan være stiftet en spesiell undersøkelsesplikt for Telenor. Det er imidlertid ganske stor realitetsforskjell mellom det å lagre og det å overføre informasjon, slik at forarbeidene neppe kan tillegges avgjørende vekt i vurderingen.

§19 utelukker i alle tilfeller hverken ansvar eller handlingsplikt for tjenesteyter når dette ilegges av en dertil kompetent myndighet. Det understrekes også at bestemmelsen på ingen måte er til hinder at Telenor på eget initiativ *velger* å foreta undersøkelser eller utføre andre handlinger på grunnlag av mistanke om ulovligheter. §19 fritar dem bare fra den generelle *plikten* til å gjøre det.⁵³

**

5.3 – Avsluttende rettspolitiske betraktninger.

Som det fremgår både av denne avhandlingen og av etterspillet til Telenor-saken så er det nå opp til lovgiver å finne en tilfredsstillende løsning på fildelingsproblematikken. Det er uholdbart at rettighetshaverne skal være rettsløse fordi rettighetene deres krenkes over internettet og gjennom mellomledd i form av tjenesteytere. Trolig har lovgiver nå omsider tatt realiteten inn over seg og det kommer nå signaler fra Kultur- og kirke departementet på at åndsverksloven skal overhales med sikte på blant annet å konkretisere medvirkningsansvaret for ulovlig nedlasting.⁵⁴

Før den tid må lovgiver gjøre en del vanskelige vurderinger og mange forskjellige hensyn

53 Jf. ot.prp. nr. 4 (2003-2004) pkt. 10.1 flg.

54 Se prop. 1 S (2009-2010)

må vektas og prioriteres innbyrdes. Det er viktig at vi får en regulering på området som er treffende på problemstillingen og som er både tilstrekkelig fleksibel til at den ikke lett kan omgås og tilstrekkelig rigid til at den ikke får uønskede følger for den frie infomasjonsflyten på internett.

Slik problematikken fremstår per i dag er det per i dag to løsninger som i tilstrekkelig grad kan ivareta alle de hensyn som gjør seg gjeldende.

1) En allerede eksisterende offentlig myndighet gis kompetanse til å gi pålegg til tjenesteleverandørene om at tilgangen til nettsider skal blokkeres. Dette kan for eksempel tillegges Post- og teletilsynet, men fordrer at organet styrkes med tilstrekkelig juridisk og teknisk kompetanse til å sikre kvaliteten av dette arbeidet.

2) Det opprettes et nytt organ eller en nemnd som skreddersys for å imøtekomme de utfordringer blokkeringsproblematikken tar med seg.

Det er imidlertid kanskje mer effektivt å gjøre den ulovlige nedlastingen straffbar for sluttbrukerne, med forenklede forelegg eller liknende som sanksjonsmiddel. Dette fordrer imidlertid for en grad av overvåkning og infromasjonsutlevering som neppe er ønsket av noen unntatt de militære etterretningstjenester. Rettsteknisk er dette også uheldig på grunn av den store mengden personer som jevnlig tar del i fildeling på internett. Det er aldri en god rettsteknisk løsning å kriminalisere 20-30% av befolkningen.

Uansett hvilken løsning som velges må dette organet gis direkte instruksjonsmyndighet over internettleverandørene i de spørsmål organet er satt til å regulere, selvsagt med klageadgang som forøvrig i forvaltningen.

Det er ikke meg bekjent at det er kommet noen signaler om hvilken løsning Kultur- og kirke departementet eventuelt vil gi innstilling til. Det viktigste i første omgang er uansett at dette hullet i lovgivningen fylles ut og rettighetshaverne gis det vernet de har krav på etter åndsverksloven.

**

5.4 – Avslutning.

Min avsluttende påstand er at *folk flest er villige til å betale for underholdningen sin*. Folk velger imidlertid ofte enkleste tilgjengelige løsning for å oppnå det de ønsker og når ulovlig fildeling nå har fått utvikle seg til å bli den enkleste og mest etablerte anskaffelsesmetoden for digital underholdning skyldes det unnlåtelsessynder fra flere hold.

1) Rettighetshaverne selv, representert ved plateselskap og utgivere etc, må ta sin del av ansvaret. De har lenge nektet å følge den teknologiske utviklingen og har i sin uvitenhet tviholdt på de fysiske formatene mens resten av verden har gjennomgått en digital revolusjon. Milliarder av kroner er brukt på kostbare kopisperrer, formatutvikling og juridiske kostnader i stedet for å tenke nyskapende og komme utviklingen i forkjøpet.

2) Lovgiver må også ta på seg sin del av ansvaret. De nasjonale og overnasjonale lovgivningsorganene har også havnet på etterskudd av den teknologiske utviklingen. Det hersker den dag i dag omfattende tvil i befolkningen om lovligheten av fildeling og nedlasting. Det som i alle fall er sikkert er at de aller fleste som deler filer ulovlig Norge i dag ser på dette som å ligge «ti over» på speedometeret – altså ulovlig – men ikke forbundet med noen påregnelig risiko for sanksjoner. Dette må til dels lovgiver stå til ansvar for.

3) Fildelerne selv må selvsagt også ta på seg sin del av ansvaret. Uansett hvor mye tvil det hersker rundt spørsmålet og uansett hvor lav risikoen for sanksjoner er så unnskylder ikke dette det faktum at fildeling av beskyttede åndsverk er ulovlig. Dette *må* dessuten det overveiende flertallet nå være klar over, etter de utallige holdnings- og opplysningskampanjer rettighetshaverne har påført befolkningen.

Uansett gir ikke tidligere unnlatesessynder noen av de skyldige parter en unnskyldning for å ikke jobbe mot en fremtidig løsning som både fremmer og sikrer eksistensen av en lønnsom åndsverksindustri. Lovgiver, rettighetshavere, tjenesteleverandørene og sluttbrukerne må sammen finne et kompromiss som alle kan leve *med* – og som opphavsmennene kan leve *av*. Hvis ikke er det første som forsvinner den kreative nyskapningen og breddetilbudet – og det vil da bli mye vanskeligere for nye artister eller filmskapere å slå gjennom og vi kan alle gå glipp av det som ville blitt vår neste favorittfilm, -låt eller -dataspill. Da blir taperen ikke rettighetshaverne, men alle oss som setter pris på nettopp en god film, en god låt eller et bra dataspill.

**

Litteraturliste

Andenæs, Johs. – «Alminnelig strafferett»,
5.utgave (2005)

Matningsdal, Magnus – «Medvirkning til straffbare handlinger».
(Jussens Venner 2008 s.368),

Rognstad / Lassen – Opphavsrett
1. utgave (2009)